

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาอาชีพ (การสื่อสารส่วนบุคคล) พบว่าโรงเรียนส่วนมากโรงเรียนที่ใช้ขนาดมาตรฐาน การเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กำหนดให้ไม่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของท้องถิ่น การเรียนรู้สู่การปฏิบัติยังจัดทำได้น้อย การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนวิชาอาชีพ โรงเรียนกรมสามัญศึกษา อำเภอคอกคำใต้ จังหวัดพะเยา และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาอาชีพให้ตอบสนองถึงความต้องการของท้องถิ่น

การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ประชากรคือ ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวข้องกับ การจัดการเรียนการสอนและ/หรือให้ความรู้ด้านวิชาอาชีพต่อชุมชนซึ่งเรียกว่าผู้เชี่ยวชาญ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนกรมสามัญศึกษา อำเภอคอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 3 โรงเรียน รวม 3 คน ครูสอนวิชาอาชีพ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 3 โรงเรียน รวม 19 คน เกษตรอำเภอ 1 คน พัฒนาการอำเภอ 1 คน จัดหางานจังหวัด 1 คน องค์การบริหารส่วนตำบล จาก 3 หมู่บ้าน รวม 3 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 28 คน

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น นำไปส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตามโรงเรียน/สำนักงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง

แบบสอบถามรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน วิชาอาชีพ โรงเรียนกรมสามัญศึกษา อำเภอคอกคำใต้ จังหวัดพะเยา 4 ด้านด้วยกัน ได้แก่ การจัดการเรียน การสอนที่สนองต่ออาชีพชุมชน/ท้องถิ่น, การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้สนับสนุนประกอบการเรียน การสอน, นักเรียนที่เรียนวิชาอาชีพสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้,ชุมชนท้องถิ่นให้ความร่วมมือกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

แบบสอบถามรอบที่ 1.2 เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ โรงเรียนกรมสามัญศึกษา อำเภอคอกคำใต้ จังหวัดพะเยา แบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 27 ข้อ สร้างจากการประมวลผลประเด็นต่าง ๆ จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในการถามรอบที่ 1

แบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 40 ข้อ สร้างจากการประมวลผลประเด็นต่างๆ จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการถามรอบที่ 1/รอบที่ 1.2

แบบสอบถามรอบที่ 3 มีลักษณะเหมือนกันกับรอบที่ 2 แต่มีการเพิ่มค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ของแต่ละข้อความลงไป เพื่อให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญใช้ประกอบในการพิจารณาตัดสินใจอีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับการตอบกลับมาจากผู้วิจัยจากแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนโรงเรียนกรมสามัญศึกษา อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา จำนวน 27 ข้อความ นำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับการตอบกลับมาจากแบบสอบถามเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาอาชีพ โรงเรียนกรมสามัญศึกษา อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามกระบวนการของเทคนิคเดลฟาย จำนวน 40 ข้อ ได้ดำเนินการดังนี้

รอบที่ 1 นำความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมาประมวลเพื่อสร้างเป็นประเด็นคำถามจำนวน 40 ข้อความ

รอบที่ 2 และ 3 นำคำตอบที่ได้มาคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และการสรุปผลการวิจัยใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 3 โดยใช้เกณฑ์ค่ามัธยฐานของข้อความนั้น ๆ ที่มีค่าตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของข้อความนั้น ๆ ที่มีค่าน้อยกว่า 1.50 ทั้งสองกรณี

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพปรากฏว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหรือมีระดับการปฏิบัติของโรงเรียนกรมสามัญศึกษา อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นต่อข้อความสภาพการจัดการเรียนการสอนการปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นทางด้านวิชาสามัญ จัดตามครูผู้สอนและวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ ความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนในระดับน้อยและน้อยที่สุด ได้แก่ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนถึงการใช้แหล่งวิทยาการชุมชน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาอาชีพปรากฏว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกข้อความ (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50) ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป และเมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็น ควรมีการปฏิบัติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่อข้อความนั้นเป็นไปได้มากที่สุดหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด จำนวน 10 ข้อความ ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ โรงเรียนกรมสามัญศึกษา อำเภอคอกก่าใต้ จังหวัดพะเยา โดยแยกเป็นแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ระดับควรปฏิบัติมากที่สุด ส่งเสริมให้ครูวิชาอาชีพได้เพิ่มพูนความรู้อยู่ตลอดเวลา ควรจัดสรรงบประมาณค่าวัสดุฝึกในรายวิชาอาชีพอย่างเหมาะสม และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียนวิชาเรียนอย่างเสรี ตลอดจนถึงควรแจ้งผู้ปกครองให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาอาชีพอย่างจริงจัง

2.2 ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้สนับสนุนประกอบการเรียนการสอน ระดับควรปฏิบัติมากที่สุด โรงเรียนควรมีการประกาศเกียรติคุณแก่ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน

2.3 ด้านนำความรู้ไปประกอบอาชีพระดับควรปฏิบัติมากที่สุด ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้

2.4 ด้านความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่น ระดับควรปฏิบัติมากที่สุด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ควรแจ้งนโยบายการศึกษาให้แก่ชุมชน ควรจัดตลาดนัดจำหน่ายผลผลิตจากอาชีพในท้องถิ่น ควรประชาสัมพันธ์หลักสูตรวิชาอาชีพของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบและเข้าใจ ตลอดจนถึงให้โอกาสชุมชนรับทราบวิทยาการใหม่ๆ ด้านอาชีพต่าง ๆ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนอย่างเสรี เพื่อให้สามารถสนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542, มาตรา 7) กล่าวไว้ว่ากระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย แจ้งผู้ปกครองให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาชีพ เพราะผู้ปกครองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่จะต้องรับทราบ

และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542, มาตรา 11) กล่าวไว้ว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษา ภาคบังคับตามกฎหมาย นอกเหนือจากภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว ควรจัดสรรงบประมาณ ค่าวัสดุฝึกในรายวิชาชีพอย่างเหมาะสม ตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ปรับปรุง 2533) ตลอดจนถึงส่งเสริมให้ครูวิชาชีพได้เพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ จากภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เปลี่ยนไป ตามความเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ครู-อาจารย์ เป็นผู้ที่ให้ความรู้กับนักเรียนจะต้องหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542, มาตรา 52) กล่าวว่า กระบวนการผลิตการพัฒนาครู ศึกษารัฐ บุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ มาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับประสาน ให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู-อาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม มีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้สนับสนุนประกอบการเรียนการสอน ควรมีการประกาศเกียรติคุณแก่ผู้เชี่ยวชาญ ต้องสนับสนุนให้เกิดชุมชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542, มาตรา 14) กล่าวว่า บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณี

3. ด้านการนำความรู้ไปประกอบอาชีพ ควรเน้นให้นักเรียนนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ นักเรียนต้องมีความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎี/ทักษะทางปฏิบัติ สามารถที่จะนำเอาความรู้ไปประกอบอาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542, มาตรา 7) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกจิตสำนึกให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่น ควรประชาสัมพันธ์หลักสูตรวิชาชีพของโรงเรียน ให้ชุมชนได้รับทราบและเข้าใจ ให้โอกาสชุมชนได้รับทราบวิทยาการใหม่ๆ ด้านอาชีพต่าง ๆ องค์กร บริหารส่วนตำบล เทศบาล สุขาภิบาล ควรแจ้งนโยบายการฝึกอาชีพให้กับชุมชน ตลอดจนจัดตลาดนัด จำหน่ายผลผลิต จากอาชีพในท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับท้องถิ่น ของตนเองซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542, มาตรา 41) กล่าวว่า องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การวิจัยด้านเทคนิคเคลฟาย มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายรอบ ปัญหาที่พบในระหว่างดำเนินการวิจัยครั้งนี้คือ ความล่าช้าในการตอบแบบสอบถาม และบางแห่งผู้เชี่ยวชาญได้ย้ายไปอยู่หน่วยงานอื่น ย้ายไปทำงานด้านอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการจัดการให้ความรู้ทางด้านวิชาชีพ ปัญหาดังกล่าวมีผลกระทบต่อระยะเวลาการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนั้นหากมีแนวการวิจัยในครั้งต่อไปด้วยวิธีการนี้ ผู้วิจัยควรมีการวางแผนการดำเนินการเก็บข้อมูลให้รัดกุม
2. การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาชีพ ควรทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะความชำนาญในด้านวิชาชีพดียิ่งขึ้น
3. ควรมีการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาชีพให้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาชีพ ในระดับจังหวัดและเขตการศึกษาต่อไป
2. ควรทำการวิจัยเพื่อสร้างหลักสูตรเนื้อหาวิชาตามสาขาที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่